

Asia: VN/24082/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle ulkomaalaislain 72 a §:n muuttamisesta ja ulkomaalaislain muuttamisesta annetun lain 72 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Esityksen mukaan on tarkoitus nostaa oleskelulupa-an edellytettyä tulotasoa 1600 euroon kuukaudessa. Kynnys ry vastustaa esitystä.

Hallituksen esityksessä todetaan, että muutos saattaa johtaa palkkatason nostoon ja siten parantaa kohtaanto-ongelmia työmarkkinoilla. Mikään ei kuitenkaan nykyiselläänkään estä nostamasta palkkoja kohtaanto-ongelman korjaamiseksi, mutta tiukentunut maahanmuuttosäätely aiheuttaisi merkittäviä riskejä sote-henkilöstön riittävyyden kannalta. Heistä on jo nyt hätätilaan verrattava pula.

Esitetty palkkataso vaikeuttaa erityisesti henkilökohtaisina avustajina ja muissa sote-alan matalapalkkatöissä työskentelevien mahdollisuuksia täyttää oleskelulupa-an edellytetty tulotaso. Alalle ei myöskään ole odotettavissa merkittävää palkkatason nousua, vaikka tuloarvoja kiristettäisiin. Henkilökohtaisten avustajien haasteet on huomioitu esityksessä lyhyesti sivulla 10. Tästä huolimatta työvoiman saatavuuden heikennystä ei ole huomioitu esimerkiksi yhdenvertaisuuden vaikutusarvioinnissa, vaikka esityksen kriittiset vaikutukset sote-alalle ovat ilmeiset.

Tuloarjaa koskevan esityksen ulkopuolelle on ainakin rajattava sosiaali- ja terveyspalveluissa työskentelevät henkilöt, kuten henkilökohtaiset avustajat. Monet vammaiset työnantajat ja palvelusetelillä apua tuottavat yritykset palkkaavat pääasiassa osa-aikaista, mutta palveluiden toteuttamisen kannalta välttämätöntä työvoimaa. Henkilökohtaisilla avustajilla ei usein ole mahdollisuutta työskennellä kokopäiväisesti, sillä he työskentelevät vammaiselle henkilölle myönnettyjen avustajatuntien puitteissa. Henkilökohtainen avustaja saattaa työskennellä usealle

työnantajalle ja työaikojen yhteensovittaminen ei aina ole mahdollista. Työnantajan työvoiman tarve voi myös vaihdella, eikä työtä ole aina välttämättä tarjolla samaa määrää esimerkiksi viikoittain.

Tulorajan ei ainakaan tulisi koskea takautuvasti jo työluvalla Suomessa työskenteleviä. Olisi erittäin epäoikeudenmukaista, jos nyt maassa työskentelevä ei saisikaan lupaa uusiessaan uutta lupaa. Tämä asettaisi vammaiset henkilöt ja avustajat todella vaikeaan tilanteeseen. Henkilökohtaisista avustajista on jo nykyisellään huutava pula ja ulkomaalaisen työvoiman käyttö on yksi ehdottoman tärkeä keino avustajien saatavuuden turvaamiseksi. Niissä tilanteissa, joissa esimerkiksi henkilökohtaisen avustajan rekrytointi tapahtuu ulkomailta, on helppo todentaa maahanmuuttovirastolle työperäinen syy esimerkiksi henkilökohtaisen avun päätöksellä.

Kynnys ry yhtyy myös mm. Omaishoitajaliiton näkemyksiin. On huomattava, että sote-henkilöstövaje heijastuu mm. omaishoitajien tilanteeseen ja vaikeuttaa heidän mahdollisuuksiaan osallistua työelämään ja osa joutuu jopa jättämään työelämän. Ja tämä on ristiriidassa hallitusohjelman muiden tavoitteiden kanssa. On myös huomattava, että osa omaishoitajista ovat oleskeluluvalla Suomessa ja tulorajat voivat myös ajaa heidät omaishoitajuudesta luopuvaan ratkaisuun. Tällaisissa tilanteissa paine ja odotukset muuta palvelutuotantoa kohtaan kasvavat entisestään. Tämä tulisi ottaa huomioon esityksessä.

Esityksessä tulisikin tarkastella sen välillistä syrjivyyttä vammaisten henkilöiden kannalta ja tehdä nykyistä huomattavasti huolellisempi vaikutusten arviointi YK:n vammaissopimuksen edellyttämällä tavalla, eli vammaisvaikutusten arviointi on välttämätöntä. Tässä tulisi huomioida myös muut hyväksytyt ja valmistelussa olevat sosiaaliturvan ja työmarkkinoita koskevan lainsäädännön muutokset.

Heini Annina
Kynnys ry